

העם

החזית האפורה

איש השבוע היה השובט בנימין הלוי. אחרי שהפך את פסקדינו בפרשת כפר קאסם למיסמך היסטורי, לא היסט להרים אצבע מאשימה נגד אלוף-משנה של צה"ל (ראת עמודים 10-11) ואף לרמוז כי שר שרת האשמה אינה מסתיימת אצלו. הוא דן את שמונת הנאשמים המורשעים לתקור פות-מאסר ארוכות מאוד. בישוב מתחת לדגל הלאומי, בצריף ה צבאי הסרה-החן, היה הלוי יותר משופט רגיל. הגבר המרצין, בעל העיניים הלהטות ופני הגזיר המסתגף, הפך סמל של מהו חשוב עוד יותר: לכוחות ההגנות הבלתי-פשרניות של הציבור הנאור. האיש שכבר עבר פעם דרך ים של השמצות שפלות, אחרי פסקדינו ההיסטורי הקודם בפרשת קסטנר, גילם את המיגה בין הגינות לבין אומץ-לב אורחי בלתי-נרתע.

הוא לא היה הגילוי היחיד של מוגה חיונית זו. בשטחים השונים של החיים הציבוריים השמינו השבוע אנשים הגונים את דברם. ברחבי הארץ נשמעה הדישה להעמיד לדין את יששכר שמרי. כאשר ניסה מנגנון-החושך השבוע להטביע בים של השמצה והסתה את הפרופסור מאיר פלס נר, שהפך את מרותו בפלורנץ, קמו ב- מפתיע סופרים והוגי-דעות כדי להגן על מעשהו של הפרופסור. האיש ששום מפלגה ושום עתון לא קם להגן עליו, יצא מנצח בדעת-הקהל. מנגנון-ההסתה נתקל בקיר אטום של דעת-הקהל ההגונה.

ההגינות לכה, כשאינה מצוידת בכלי הביצוע, אינה יכולה לחולל שינוי-ערכים מעשי. פסקדינו של הלוי לא ישא פרי מעשי, אם לא תחוקק הכנסת חוק חדש, שיגדיר בבירור היכן גבולות הפקודה ה- "חוקית", ומתי רשאי ותייב החייל להפר פקודה. נצחוננו של פלסנר לא יעזור אם תשלוט גם בוועידות הבאות תבורת שילוח ושות'.

אולם עצם העובדה שקמה בארץ חזית של כוחות-האור, מורכבת מאלפי אנשים הגונים, פשוטים ואפורים, מהווה גורם ש- שום מנגנון שלטוני או מפלגתי לא יוכל להתעלם ממנו, מבלי להיפגע.

הכנסת

המגילה הבלתי-גנוזה

הדגלים התנופפו ברוח בחצי גורן עגולה. קהל המוזמנים המקצועיים, אשר שבתו סבת השחה אותם לנחיל-דבורים הנע ונד על פני הארץ — התישב על הגבעות היור שלמית. גרולי המדינה, בני כל המפלגות, דמו למשפחה אחת גדולה ומאושרת. הם התכנסו כדי להניח יסוד לבנין החודש של הכנסת. אלופי השנור בעולם התיחדו עם זכרו של אלוף הנבוכים, גיימס דה-רוטשילד, שהשאיר ששה מיליון ל"ה להקמת הבנין. אולם מתחת לפני האחתה והידידות, לא הכל היה כשורה. במעמקים התחוללה סערה קטנה. במרכזה עמדה המגילה שהונחה על ידי אלמנתו של רוטשילד ביסוד הבנין.

"בימי יצחק בן-צבי... " להפתעת חברי הנשיאות, נודע להם באחת הישיבות האחרונות לפני הטקס כינוס המגילות כבר כתוב. היתוב לא היה אלא יושב-ראש הכנסת, יוסף שפרינצק, בכבודו ובעצמו. כאשר התלו קוראים את הנוסח, נתקל מבטם בפיסקה הבאה: "היסוד לבנין משכן הכנסת הוצק בימי שבת ציון וקיבוץ גלויות, בימי יצחק בן-צבי נשיא מדינת ישראל, דוד בן-גוריון ראש ממשלת ישראל ויוסף שפרינצק יושב-ראש הכנסת..."

גם הנוסח עצמו, שהיה גדוש מליצות ציוניות, לא מצא חן בעיני כמה סיעות. בראש המתנגדים עמדה סיעת-חרות. על נציג גה בנשיאות, סגן-יושב-ראש הכנסת אריה בן-אליעזר, הוטל לגרום לגינות המגילה.

שאר חברי הנשיאות לא ידעו על כך. כשנפתחה הישיבה הבאה, הטיל בן-אליעזר פצצה. הוא הודיע, בפשטות, כי הוא מבקש שלא לקרוא לחברי סיעתו לחתום על המגילה בעת הטקס.

"מכתמת השיחור בארצנו". אם (המשך בעמוד 8)

יהיה, אי-פעם בעתיד, לבסס הסדר רשמי יותר.

פחות ברור מה היתה מידת-ההצלחה של שילוח ושולחיו. ראש-הממשלה התפאר ב- גלוי כי ועידת-פלורנץ "הוכיחה את עק שנותם של הערבים", ושיכנעה את האיטלי קים שלא יתכן שלום עמם. קרוב לתדא כי הרושם של האיטלקים היה בדיוק הפוך — למרות שהתעמולה הישראלית הצליחה להחדיר את גירסתה לכמה בטאונים ביני-לאומיים.

כתב השבוע בטאון ההסתדרות: "על אף הכל מעז יצא מתוק. האיטלקים נוכחו ב- עיקשותם של הערבים ובמיעוץ האפשרי יות לדבר עמם בשאלת יחסי ישראל-ערב... השיקול העיקרי שהדריך את פעולת השלי חים הישראלים היה התחשבות מכסימלית במארחים האיטלקים..."

קשה לדרוש אישור רשמי יותר למגמה הכללית של מדיניות ממשלת ישראל: אין לה ענין כלשהו בפעולה בין הערבים. דא גתה היחידה היא מה יאמרו עליה באירופה ובאמריקה — שם היא מעוניינת ליצור את הרושם שכל הערבים שונאים את ישראל וזוממים להשמדה.

קבלו בבנו — את מי?

אל זלם התוצאה העיקרית של ועידת-פלורנץ היתה פנימית. כאשר חזרו של חי ממשלת ישראל, מיהרו לארגן מסע תעמולה, שהיה כמעט פרימיטיבי בגלוי-לבו. בפלורנץ איים ברקת על פלסנר שיוחרם על-ידי הסטודנטים. כבר למחרת היום הו פיעו במערב מאמרי-ההשמצה הראשונים נגד הפרופסור. כעבור שבוע פירסם מעריב מאי מר גדול תחת הכותרת: "קבלוהו בבנו, את הפרופסור הזה!" ובו הדישה שהסטודנטים יטילו חרם על האיש שהעז להפך את פקו דות מנגנון-החושך.

אולם הקשר בין אימו של ברקת וביצועו של מעריב היה גם מדי. התוצאה היתה הפוכה. פלסנר נתקבל באהדה על-ידי חלק ניכר מדעת-הקהל, וזכה לתשבחות במאמרים רציניים, ולקבלת-פנים חמה מצד הסטודנטים שלו, שאחדים מהם ביקרו בביתו כמשלחת של צרונ-טוב ועידוד.

גם מסע-ההשמצה נגד גיו גולן נכשל. עוד ביום הראשון של המשבר בפלורנץ מיהר נחום גולדמן לנער את חוצנו מגולן, לתארו כשליח של איוה כתב-עת בלתי חשוב, שנודמן למקום במקרה. אך כאשר הגיעו פרטים מלאים יותר ונתגלה כי גולן היה המארגן של הוועיה והאיש שניס ל- ענה את כל ממשלת איטליה, נראו דבריו של גולדמן באור מזור ביותר. הם עוררו את הרושם שגולדמן נעץ ברגע מכריע סכין בגב האיש שפעל לפי הוראותיו, כדי להציל בצורה זו את עצמו מועם ביגוי. במכה אחת איבד גולדמן חלק ניכר מן האהדה שרכש לעצמו בשנים האחרונות בארץ.

שוב היה זה מעריב שיצא בראש המש- מיצים. כתבו שמואל שגב, לשעבר איש מנגנון-החושך, הקדיש מאמר לגלגלי "גיו גולן מבאיתל". סיפר שגב: "מר גולן אינו אהוד על השליחים הרשמיים של ממשלת ישראל... הוא הצליח לחזור לחוגי המג היגות הצפון-אפריקאית בבירת צרפת ולק שור קשרים אף עם כמה משגירי מדינות ערב. אין לך כיום מנהיג בצפון אפריקה, ובאלג'יריה בכלל זה, שיוסף גולן לא יכיר ונו אישית ולא יהיה לו קשר אליו. עד היום מפורסם הסיפור באותו מיניסטר טו- ניס שהגיע לפאריס וטילפן אל גיו גולן, לבקשו שילך עמו לקנות ארבעים... עצם העובדה שמר גולן אירגן את ועידת-פלורנץ, צריכה היתה לשמש נימוק נגד השתתפות ישראל בה."

אולם עיקר הדאגה של התעמולה הרשמית היה לחתור על מעשי שילוח ושות', לתאר את הוועיה כנינוס סתמי של כמה עשרות בטלנים, שלא היה כדאי להקדיש לה בכלל תשומת-לב. כדברי מעריב: "נשלחה משלחת של שמונה חברים מול שני אנשים בלתי חשובים ממצרים, ואף לא איש משאר מדי- נות ערב."

כך נסתים מעשה-הרצב של פלורנץ: ב- נסיונו של הרוצח להסביר כי בעצם לא היה הקרבן אלא קבצן מטורף, שמוטב היה לסלקו מן העולם.

* שגב הפך התחייבות מפורשת שהתחייב בפני פלסנר, שנתן לו בפלורנץ הצהרה בכ- תב לפרסום. שגב הוסיף עליה כמה משפטים שנועדו לחטט את הפרופסור באור מ- פנועפס.

ישראל ישב ליד ערבי, ואלג'ירי ליד צרפתי.

ענה, במאוחר, נאמו הישראלים את נאור מיהם. דרך הציע לערבים לכתוב מאמרים בלמרחב. אולם היה זה כאין וכאפס לעומת נאומו של ברקת. הוא היה ביוון בפני עצמו — נאום גרוע ומגוחך, בו תיאר את האושר שמעניקה ההסתדרות לערביי יש- ראל, הציג את ההסתדרות כיצירת-מופת יחידה במינה אשר כדאי לכל הערבים ללמוד ממנה. רק הנימוס הרב של המש- תתפים הערביים מנע ביטויי-זלזול גלויים. אך כשנסתמים הנאום, ידע ברקת עצמו ש- נכשל כשלון חרוץ וקיצוני — עובדה ש- בודאי השפיעה על כל יחסו לוועיה לאחר- מכן.

הנאום המזהיר היחיד מצד ישראל נישא בפי רוסטום בסטוני, הערבי המוסלמי מ- חיפה. הוא היה היחיד בוועיה כולה שנאם בערבית. בשפה נהדרת, בפאתוס כן שעשה רושם עמוק, הכריז על נאמנותו לאידיאל הלאומי הערבי, אותו ביקש לשלב עם את- דתו למדינת ישראל. כאשר דיבר על הצורך לגשור גשר בין האידיאל הלאומי הערבי לבין האידיאלים של ישראל, עורר תשומת- לב חיובית כללית.

בסטוני לא הסתפק בכך, נפגש עם כמה נציגים ערביים באופן פרטי, ונתקבל באהדה

להוראות מבן-גוריון, ואנשי מפ"ם הסתור דוד סביבם וחיכו להוראות יערי, השתתרו בוועיה עצמה אהירה לבבית, שלא הופרעה גם על-ידי עויבת רוב הנציגים הצרפתיים כמחאה על השתתפות נציגי אלג'יריה ה- לוחמת.

צרפתי אחד הפך את הוראות ממשלתו ונשאר בוועיה. היה זה גדול המורחנים של צרפת, שכחן במשך שנים ארוכות את המ דיניות המרחשית של צרפת: לואי מאסיניון הנערץ, שהתקיף בנאומו בגלוי את שארל דה-גול, על מאסר השולטאן של מדגסקאר. הוא התיד בדהרה עם פלסנר, החליף עמו תדפיסים מדויים.

בעוד שבשארל פעל מנגנון-התעמולה ה- רשמי במלוא הקיטור וסיפר לקוראיו ולי- מאזיניו כי הערבים בפלורנץ דרשו את השמדת ישראל, כי אינם רוצים לשבת עם ישראלים וכי הוועיה נחלה כשלון חרוץ, נבטו יחסי הידידות בוועיה עצמה. אשתו של נציג מצרי ביקשה להכיר את הפרופסור הישראלי, שאלה אותו שאלות רבות על החיים בארצו. נציג מצרי אחר, עורך שבו- עון אנגלי למדיניות וכלכלה, הביע בנאומו הרשמי (שנרשם בפרוטוקול) את התקווה כי שיתוף-הפעולה בין ישראל וארצות ערב יתרחב. שגיר רע"ם, שנכח בעת הנאום, מחא כף ככל הנוכחים. פלסנר, שאינו עסקן פוליטי, שמח על

ה"בוגד" הצרפתי

לואי מאסיניון (מימין), המזרחן הצרפתי הדגול, שהיה במשך שנים הכוח מאחורי הקלעים של המדיניות המרחבית הצרפתית, טיבד לנטוש פתיים בגלל הזמנת האלג'יראים, נאם נאום חריף נגד מדיניותו של הגנרל שארל דה-גול.

ההודמנות להחליף רעיונות, מסר לערבים תדפיסים של נאמיו בהודמנויות אחרות בקשר לררכי שיתוף-הפעולה בין ישראל והערבים. היה זה כאילו רצו רוב הערבים הנוכחים להפגין כי שוב אין הם מתנגדים לעצם קיומה של ישראל, וכי מקחים הם שבדהרה יוצר בסיס לשלום.

זאת היתה, כמובן, מטרתו האמיתית של גיו גולן, עת יזם את הוועיה.

כניעתו של שילוח

בבית-המלון שלה שוות מספקת להרהר על מצבה המגוחך. יתכן שעצם מעשה ה- חבלה שחיבלה בסיכויי השלום השמי, לא הטידה את מצפונה. אולם בינתים היה ברור כי מצעה פגיעה רבתה ברגשותיו של ראש ממשלת איטליה. וכשהמדובר במדינאים אי- רופים (ולא במדינאים ערביים) אין משרד החוץ הישראלי אדיש.

לכן, ביום השני בשבוע, נכנע שילוח ללא תנאי. בעוד ששול ישראל סיפר למאזיניו התמימים כי "נמצא הסדר", והעמיד פנים כאילו ניצח שילוח במאבק הפטריוטי, היה המצב הפוך: שילוח הסכים להצעה שהוצעה לו עוד לפני פתיחת הוועיה על-ידי לה- פירה והערבים: שיואיל בטובו לשבת, יחד עם פישר, ביציע הדיפלומטים.

שה דסכם את תוצאות הוועיה. אין ספק ששילוח הצליח במידה רבה לחבל במגמתו של גולן, מנע במידה רבה את קשירתם השקטה, הבלתי-רשמית, של קשרי ידידות והבנה. אולם בקנה-מידה קטן נקשרו בכל זאת קשרים כאלה, ביחוד על-ידי בסי- טוני ופלסנר, והם עשויים להתחוק כאשר יופיעו שניים אלה בוועיה הבאה, המצומצמת יותר, שתערך בפסח במארוקו מטעם יורש-העצר.

סיכומו של ביגוי

דבר אחד הצליח גולן להוכיח: שממשלות ערב, וביחוד שליטי רע"ם, מארוקו וטוניס- יה, רואים עתה בעין יפה (או עצומה) קשרים בלתי-רשמיים מארצותיהם קושרים קשרים עם אישים בלתי-רשמיים מישראל, במגמה ליצור בהדרגה בסיס עליו אפשר